

Munkatársak: Hable Tibor régész, Prokopp Margit régészhallgató.

BENDA JUDIT

59. Budapest, I. Logodi utca 11–13.

Tö, Kú

2004. március 10. és április 9. között leletmentő ásatást folytattunk a telek Ny-i felében, a lakóház kertjében. A kicsi terület É-i végén egy újkori pince feküdt, K-i sávjának közepét egy nagyméretű bombatölcsér bolygatta meg, Ny-i sávja mellett pedig a kidőlőfélben lévő téglatámfal húzódott. Az első két helyen a régészeti rétegek, jelenségek hiánya miatt, az utóbbin pedig a statikai okok és a nagymértékű balesetveszély miatt nem tudtunk ásni. A terület a Várhegy oldalában fekszik, amely itt igen erősen lejt. A 18. században, a vár körüli erődítési munkálatok során a hegyoldalt megtisztították a növényzettől és a Buda visszafoglalási ostromai után maradt romos épületektől. Ezen a telken is fel lehetett találni a nagyszabású nyesés nyomait, mivel az újkori kertépítés feltöltési és humuszrétegei alatt csak két régészeti réteget találtunk. Felül egy török kori szemetes planírozást, alatta pedig egy vékony, középkori humuszréteget. Ezekbe ásva hat darab, Ny–K-i tájolású sírt tártunk fel. A sírok annak a török kori temetőnek lehettek részei, amely a középkori Zsidó kapuból kiinduló út mellett feküdt. Az ásatási terület ÉNy-i sarkában egy nagyméretű, földbe mélyített verempincét találtunk, amelynek betöltése 16. századi, török kori leletanyagot tartalmazott. Tőle D-re egy keskenyebb és egy szélesebb átmérőjű török kori szemégtöredék került elő. A telek déli harmadát egy szintén török korban épült ház alapozása foglalta el. A ház fala agyagba rakott kövekből állt, járófelülete döngölt agyag volt, ami pusztulásakor vörösre égett.

Munkatársak: Tóth Anikó régész, Csippán Péter régészhallgató.

BENDA JUDIT

60. Budapest, I. Logodi utca 53–55.

Kö

2004. október 7–21. között megelőző feltárást végeztünk a telken. Az 55. sz. telken, a tavaly lebontott százéves ház helyén csak a sziklás márga húzódott, így itt a kutatást nem folytattuk. Az 53. sz. telken a vastag, modern szemétreteg eltávolítása után egy vékony humuszréteget találtunk, amely 19–20. század eleji leleteket tartalmazott. Ezt a fölötté lévő telken egykor állt lakóház Ny felé húzódó kertjének földjével azonosítottuk. Ezt a feltételezést támasztja alá a feltárt betonlépcső és a hozzá kapcsolódó – nagyméretű folyami kavicsokkal kirakott – utacska. Az 1945-ben elpusztult ház felhagyott kertreége alatt már csak a sárga márgás altalajt találtuk. Az ásatáson kevés szórvány jellegű középkori edénytöredék került elő. A várt régészeti jelenségek és a rétegsor

hiányát a 18. században végrehajtott nagyméretű földmunkához, a vár erődítésének kialakításához kötjük.

BENDA JUDIT

61. Budapest, I. Ostrom utca 3. –

Szabó Ilonka utca 28.

Á, Kö, Tö, Kk

2004. április 8. és július 30. között szondázó feltárást, majd leletmentő ásatást végeztünk az egyesített telken. A feltárást csak a két felépítendő ház helyén végezhetjük, így a terület középső harmada régészetileg megkutatatlan maradt. A Szabó Ilonka utca 28. telek utca felőli sávján egy 19. századi ház kőfalát találtuk. Ennek és a későbbi házak építéskor megsemmisítették a régészeti rétegeket. A ház mögötti kertrészben nyitott széles kutatóárokban kertépítési alakzatokat találtunk. Lépcsőzetesen kialakított rakott kőtámfalakkal megerősített virágskertet, és alatta egy téglából rakott félköríves támfal öt karéját. A mélyítésben két igen vastag feltöltési réteget találtunk, a felsőt a 20. században, az alsót a 19. században terítették ide. Ezek alatt egy vékony humuszréteget találtunk, amely késő középkori és török kori kerámiákat, valamint sok állat és embercsontot tartalmazott. Valószínűleg a 17. század végi, visszafoglalási ostromok egyik pusztulási rétegével találkoztunk itt. Ez alatt a sárga márgás altalaj húzódott. A modern és a török kori közötti rétegek hiánya azt mutatja, hogy a várhegy oldalában a 18. században végrehajtott erődítési munkálatokkor itt is nagy földmunkákat végeztek.

Az Ostrom utca 3. sz. teleknek csak a Ny-i felét tudtuk megkutatni. A telek feltárt részén sűrű középkori beépítettség nyomaira bukkantunk. Az alább részletezett többszörösen átépített lakóház alaprajzi típusa (a telek két szélén húzódó ház sor pincékkel, kúttal, a telek középső harmadában kapubejáró), a budai városfalon belül általános, azon kívül – így a Vízi városban is – igen ritka jelenség. A középkori teleknek csak a hátsó részét találtuk meg, az egykori utcára nyíló homlokzati frontok, a házak illetve pincék első részei – a mai telek előtt fekvő füves közterület és részben a Hunfalvy utca alatt húzódnak. A középkori telek K-i határát egy É–D-i irányú, törökfal szegélyezte. A fal K-i oldala mellett, azzal párhuzamosan egy kőburkolatú út húzódott. Felső, nagykövekkel rakott rétegét a 18. században használták, alsó, nagykavicsos rétege a 15. században készült – a leletek tanúsága szerint. Az utat az 1686-ban készült De la Vigne-féle térképen is lehet azonosítani. Az úttól K-re egy Árpád-korban épült négyzetes alakú falalapozást tártunk fel, melynek igen sok használati rétegét, járósíntjét tudtuk elkülöníteni. A terület felső részén tehát egy többszörösen átépített középkori lakóház falait találtuk.

A telekhatárként működő kő kerítésfal mellett három pince falait ástuk ki. A legdélebbi pincének csak ÉK-i sarkát találtuk meg, a többi a kiszélesítendő Hunfalvy utca alatt húzódik. Ennek a pincének a Ny-i falát a

középkorban elbontották és egy méterrel keletebbre építették fel újra. A pincének ekkor új, lépcsős lejáratot alakítottak ki az É-i falban, és megemelték a járósíntet. A kavicsokkal kirakott járófelületre dobták a 16. század közepe táján – egy ostrom eredményeként elpusztult – testeket: férficsontváz, kutya, malac, lófej és szarvasmarhafej volt egy-egy négyzetméteres területre hajítva. A pincétől É-ra egy újabb pincehelyiséget találtunk. K-i fala a kerítésfal volt, déli falába egy küszöbkövet helyeztek, téglalap alakú terének járósíntje pedig téglákkal volt lefedve. A pincétől É-ra egy újabb pincehelyiséget találtunk. Kváderesen rakott falának Ny-i részét egy ajtónyílás tagolta, amelyet a török korban elfalaztak. A pince déli fala ennek is a kő kerítésfal volt, a helyiség belső felületét levakolták. A középkori telek Ny-i részén egy újabb pincét tártunk fel. A többször megújított járósíntekkel rendelkező kőfalú pince téglalaboltozatának részletét is sikerült kibontanunk. A pince mögött, azzal összeépülve egy kör alakú, kőfalú kutat találtunk. A 2. és 3. pincének ÉNy-i sarkait egy nagyméretű, a török korban ásott gödörrel semmisítették meg. A nagyméretű beásásba ásva egy téglalap alakú, kőfalú akna húzódott, benne gazdag török kori leletanyaggal. A téglalaboltozatos pince É-i és K-i falai a 18. századi erődítési munkálatokkor semmisültek meg.

Munkatársak: Csippán Péter, Prokopp Margit, Földesi Szilvia, Bechtold Eszter régészhallgatók.

BENDA JUDIT

62. Budapest, I. Rudas fürdő

Tö, Kú

A részletes tanulmányt lásd a kötet 73. oldalán!

LÁSZAY JUDIT – PAPP ADRIENN

63. Budapest, I. Úri utca 45.

Kö, Tö

2004. november 24. és december 2. között az épület földszintjén és pincéjében kivitelezést megelőző szondázó kutatást végeztünk. A kutatás során a ház északi zárófala előtt, a kapualjban már 20–30 cm mélységben előkeült a márgás altalaj. Az egyenetlen, kisebb-nagyobb természetes mélyedésekből álló felszínen, az egyik gödörből nagyméretű 13. századi fehér fazék került elő. Az épület hátsó, udvari helyiségében kút maradványait tártuk fel. A pincében végzett statikai alapkutatás eredményeként mindenhol azonosítottuk az épület középkori alapfalát. Nagyszámú középkori és török kori kerámia, állatcsont, kevés fémtöredék került elő. Különleges, hogy amíg a földszinten 20–30 cm mélyen jelentkezett a márga, addig a pincében 230 cm mélyen került elő a természetes altalaj. Feltételezzük, hogy az épület – a Várhegy geológiai viszonyaihoz alkalmazkodva – egy nagyméretű sziklagödör felett épült.

ZÁDOR JUDIT

64. Budapest, II. Felhévizi utca 7.

U, Rő

2004. július 12. és szeptember 6. között közel 840 m² felületen végeztünk megelőző feltárást egy tervezett társasház építése előtt (hrs.: 14840/3). Jelenlegi kutatásunk során elsősorban arra kerestünk választ, hogy a szomszédos telekcsoporton 1998-ban feltárt több épületből álló majorságnak vannak-e további épületei, vagy volt-e mesterségesen kialakított határa a birtok központi részének.

A Szépvölgyi-árok alsó szakaszának DK-i irányba kiszélesedő völgyében lévő telken az árok itteni szakaszában végzett korábbi feltárásokon meghatározott réteget figyeltük meg. A jellegzetes feltöltődési, feltöltési rétegek a következők voltak. Az árok kőgörgeteges medrére pleisztocén lösz rakódott le. Erre fekete, humuszos, jelentős mennyiségű neolit (DVK) leletanyagot tartalmazó réteg halmozódott az erózió által. A 3. réteg felett vastag, átlag 1–1,5 m vastagságú; leletanyagot nem tartalmazó humuszos réteget dokumentáltunk. Feljebb ugyancsak jelentős vastagságú humuszos réteget figyeltünk meg, amelynek alsó részén római kori leleteket gyűjtöttünk be, felső részén újkori kerámiatöredékek voltak. A rétegsort modern feltöltés és kerti föld zárta.

Az utolsó két réteget kivéve a többi réteget egységesen vágta az ÉNy–DK-i irányú, 15 m szélességű vízmosás, amely a telek teljes szélességén végighúzódott. A vízmosás 4–4,5 m mélységbe vágódott be, betöltését teljes egészében kőgörgeteg alkotta. É-i szélén 40 cm széles, szárazon rakott kőfal futott, amely a meder feltöltődésekor erőteljesen megrongálódott, így összefüggő vonulatát csak a terület K-i részén dokumentálhattuk. A Ny-i szakaszon csekély maradványait azonosíthattuk. A falra rámosódó kőgörgetegben római kerámiát találtunk, de az árok betöltésében újkori kerámiatöredékek is voltak.

A telek Felhévizi utcai frontján az utcával párhuzamos tengelyű, négy osztófallal tagolt 19. század végi betöltésű, kőalapozású épület maradványait tártuk fel. A Ny-i helyiség alapincézett volt.

A feltárást során a középkori majorság további részleteire, esetleg más középkori jelenségre nem bukkanunk.

KÁRPÁTI ZOLTÁN

65. Budapest, II. Turbán utca 7.

Ú

2004 őszén társasház építését megelőző szondázó ásatást végeztünk a területen (hrs.: 13422/1, 13423/1). Három kutatóárkot húztunk a leendő épület területén. Az É-i kutatóárkot a telek ÉNy-i részén, egy viszonylag vízszintes platón jelöltük ki. Nagyon magasan megtaláltuk a sárga, márga altalajt (csak 20–40 cm volt a humuszréteg). Hét gödör került felszínre, mindegyik újkorinak bizonyult. A déli kutatóárokban szintén nagyon maga-